

František Tureček ...

... výroba krojové obuvi

František Tureček

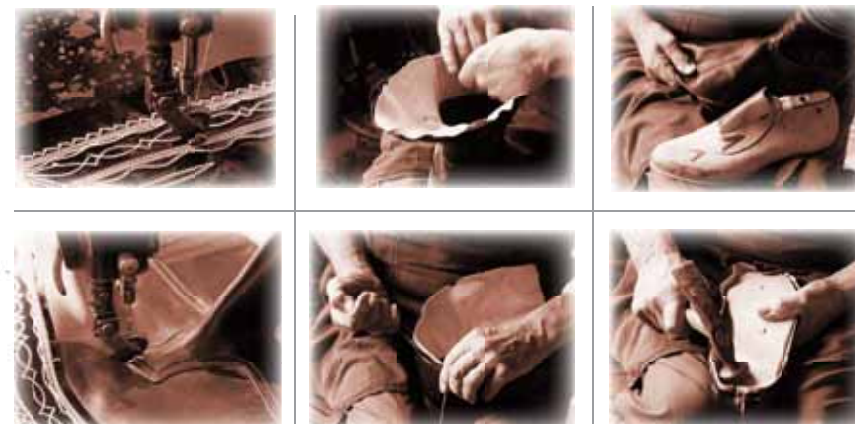
Se narodil 21. října 1928 v obci Tvrdonice na Podluží. Obuvnické řemeslo patřilo k rodinné tradici, již se věnoval už dědeček a stejně tak i otec. Pod jeho vedením získával v domácí dílně první zkušenosti, učil se konstrukci stříhu, vyšívání i správným technologickým postupům výroby obuvi. Likvidace živnostenských provozoven mu zabránila založit si po vyučení vlastní dílnu. Po skončení vojenské služby proto nastoupil do břevlaské provozovny obuvnického družstva Snaha Brno, kde pracoval až do odchodu na odpočinek. Výrobou krojové obuvi se začal soustavně zabývat od roku 1966, kdy po smrti svého

dědečka Františka Blažeje, Mistra lidové umělecké výroby, převzal jeho dílnu a zakázky pro Ústředí lidové umělecké výroby. Kvalita jeho práce byla v roce 1969 oceněna titulem Mistr lidové umělecké výroby. Ve výrobě krojové obuvi pokračoval i po zrušení ÚLUV, a to jako živnostník. František Tureček při své práci vychází z technologického odkazu minulých generací obuvníků a snaží se jej důsledně uplatňovat v současné výrobě. Materiálem pro výrobu obuvi je především různě upravená hovězí kůže, která se používá na svršek a pak také hutná vepřovice, používaná na podrážky, kramfleky a výztuže. Základní sled výrobních operací při šití obuvi je v zásadě stejný. Začíná se přenesením stříhu "mustru" na kůži, z níž se pak vykrojí jednotlivé díly. Spojí se podlepí, sešijí a nárt se podloží podšívkou. U zdobených kusů obuvi následuje vyšívání holeně

Práce obuvníka v etnograficky bohatém regionu moravského Slovácka přináší s sebou nutnost znát celou řadu různých typů krojové

obuvi. Jednotlivé etnografické regiony, často i sousední vesnice, se mohou lišit základní konstrukcí obuvi, stříhem, vypracováním či vyšívkou. Důvodem je odlišná míra setrvání u tradičních vzorů nebo naopak přejímání novinek. Staré, pouze dvojdílné ženské čizmy s měkkou holení, s nimiž se setkáváme třeba ve Vlčnově, byly původně rozšířeny po celém pravém břehu řeky Moravy. Z nich se postupně vyvinuly čizmy s tvrdou holení, rozšířené na Horňácku,

a stejně tak i krabované čizmy na strážnickém Dolňácku a Podluží. Mužskou obdobou střihu můžeme ještě dnes najít u holínek v Lanžhotě, které nás však mnohem více zaujmou bohatou výšivkou na holeních. Zcela jiného původu jsou ženské "krabovačky", rozšířené v Rohatci, na kyjovském Dolňácku

a částečně též na Uhersko-hradištsku. Jejich jemně skládané holínky nás upozorňují na širší příbuznost s valašskými "kopicemi" a těšínskými "nogavičkami" vyráběnými z domácího sukna, které se za mokra skládalo do zcela stejných varhánků. Oproti tomu šněrovací střevíce z Hanáckého Slovácka jsou důkazem pronikání stylové obuvi druhé půle 19. století do vesnického prostředí.

nebo svršku. U mužských holínek se holeň podlepuje tvrdou kůží, která fixuje její tvar. Polotovary boty se na zadu nebo na bočních stranách sešije a pak se musí obrátit, aby švy zůstaly uvnitř. Obracení tvrdé a nepoddajné holínky je fyzicky náročné a v minulosti patřilo k pracím učedníků. Po zatuhnutí svršku pokračuje práce osazením podrážky, která opět patří k ukázkám poctivé ruční práce s vyloučením továrních polotovary. Svršek se nejprve bodci připevní na kopyto s osazenou koženou podešví. Po přilepení, zalisování a ořezání okrajů se přišívá stélka, přiflokuje „půdování“ a teprve na ně se opět floky připevní podrážka. Podpatek se vyřezává ručně z několika kusů kůží, které se slepí, opatří kováním či podkůvkou a osadí se na podrážku. Hotová podrážka a podpatek se na okrajích barví černou, červenou či žlutou barvou. Někdy se navíc i zdobí vybijením kovovými hřebíčky a plíšky. Hotová bota se ještě opatří střípcem a po vyleštění je připravená pro zákazníka. Přizpůsobit původní střihy, ševcovská kopyta a napínáky, nohám současných zákazníků, které jsou mnohem větší a širší, než byly nohy našich předků, vyžaduje značnou zkušenost. Právě zde se pozná skutečné mistrovství, s nímž dokáže František Tureček i novou velkou botu ušít tak, aby si zachovala proporce tradiční obuvi. Ve výrobním sortimentu dílny nacházíme celou řadu střihů mužské i ženské krojové obuvi, jenž vznikla v různých historických obdobích a jejich výroba se tudíž v detailech může značně lišit.

Obuvnické řemeslo nepatří mezi ty, které by se mohl naučit každý na potkání. Z toho důvodu je velice cenné, že pokračovateli ve výrobě jsou dva vnuci, které František Tureček sám vyučil. Starší z nich, Marek Tureček, už dokonce provozuje vlastní dílnu.

František Tureček
Nová 66
691 52 Kostice
Tel. 519 338 260